

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет іноземної філології

Кафедра англійської мови та методики її викладання

**ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ
НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ «Для
репозитарію»**

Кваліфікаційна робота

на здобуття ступеня вищої освіти бакалавр

Виконала: студентка 09-461 групи
Напряму підготовки:
014.02 Середня освіта (мова і література
англійська, німецька)
Курейко Єлизавета Дмитрівна

Керівник: д. пед. н., професор Заболотська О.О.
Рецензент: к. філол. н., доцент Борисова Т.С.

Херсон – 2020

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. Теоретичні передумови формування англомовної соціокультурної компетенції	6
1.1. Зміст і структура соціокультурної компетенції	6
1.2. Соціально-психологічні передумови формування соціокультурної компетенції	13
РОЗДІЛ 2. Розробка методики формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі	17
2.1. Комплекс вправ направлених на формування соціокультурної компетенції англійської мови в середній школі	17
2.2. Розробка нетрадиційних завдань з англійської мови для формування іншомовної соціокультурної компетенції	29
ВИСНОВКИ	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	42

ВСТУП

Останнім часом посилилась увага науковців до поняття «соціокультурної компетентності», адже її розвиток на уроках англійської мови є одним з ефективних методів для змістовного сприйняття та розуміння англійської мови. Необхідною потребою сьогодення є введення елементів культури у процес викладання англійської мови, тому що усвідомлення та відокремлення відмінностей та ознак різних культур, толерантне ставлення до цих відмінностей стимулює лінгвістичний, когнітивний та соціальний розвиток учнів.

У глобалізованому світі постійно зростає важливість розуміння іноземних мов і здатності спілкування ними, оскільки мови збагачують суспільство й особистість, сприяють взаєморозумінню, економічному й культурному розвитку. Мета навчання іноземної мови – це використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу.

Соціокультурна компетенція – це знання культурних особливостей носіїв мови, їхніх звичок, традицій, норм поведінки й етикету та вміння розуміти комунікативну поведінку носіїв іноземної мови й адекватно використовувати набуті знання в процесі спілкування, залишаючись при цьому носієм іншої культури. Необхідність наповнення змісту освіти соціокультурними аспектами на сьогодні – головне завдання на загальноєвропейському й національних рівнях. Проблемі соціальної адаптації в іноземному середовищі значну увагу приділили такі вчені-методисти: С. Ніколаєва, М. Топалова, В. Сафонова, П. Сисоєв, Ю. Пассов. Крім того, практично всі національні програми вивчення іноземних мов містять соціокультурний компонент змісту навчання як його складник.

Актуальність теми кваліфікаційної роботи пояснюється необхідністю всебічного розгляду проблеми англомовної

соціокультурної компетенції з урахуванням вимог часу й нових тенденцій розвитку суспільства, особистісних інтересів школярів та створенням передумов для більшої результативності навчання.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами: проблематика дослідження безпосередньо пов'язана із науково-дослідною темою кафедри англійської мови та методики її викладання Херсонського державного університету «Пріоритетні тенденції розвитку методики викладання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах» (державний реєстраційний номер 0117ч 006791).

Метою роботи є розробити методику формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі.

Реалізація мети передбачає виконання таких **завдань**:

- 1) систематизувати сучасні загальні тенденції у формуванні англомовної соціокультурної компетенції;
- 2) запропонувати методичні рекомендації щодо формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі;
- 3) представити практичні розробки щодо впровадження методики формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі (плани-конспекти уроків, позакласних заходів з англійської мови тощо).

Об'єкт дослідження представляють зміст, форми та методи формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі.

Предмет дослідження – методика формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі.

Для з'ясування поставлених завдань та досягнення мети застосовувалися загальнонаукові методи:

- а) систематизація та узагальнення даних (вивчення та узагальнення досвіду, аналіз документів) з метою здійснення аналізу

стану проблеми, вироблення концептуальних підходів, обґрунтування і визначення педагогічних умов розвитку соціокультурної компетенції у старших учнів засобами іноземної мови;

б) експериментальна перевірка методики формування і розвитку у старших учнів соціокультурної компетенції.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що запропонована методика формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі може бути використана педагогами, вчителями-початківцями, студентами під час проходження педагогічної практики у школі.

Апробацію результатів дослідження здійснено під час доповідей на засіданні кафедри англійської мови та методики її викладання (березень 2020 року).

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ПЕРЕДУМОВИ ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

1.1. Зміст і структура соціокультурної компетенції

Опанування іноземною мовою як інструментом міжкультурної комунікації є неможливим без одночасного вивчення культури тієї країни, мова якої вивчається. Слідом за Є. Азимовим ми розуміємо під культурою все, що створюється народом, а саме тому мова розглядається нами як засіб фіксації процесу мислення та когнітивної діяльності нації [1, с. 333].

Слідом за А. Hirsh ми розуміємо під культурою держави, мова якої вивчається, специфічну комбінацію знань і досвіду, яка уможливорює процес навчальної діяльності учнів адекватних учасників міжкультурної комунікації [45, с. 35]. Зазвичай таке поєднання знань та досвіду містить у собі розуміння змісту та різноманіття висловлювань, правильну інтерпретацію культурних, історичних подій та реалій під час прочитання книг, періодичних видань та наукової літератури, під час перегляду фільмів і телевізійних програм, у процесі спілкування із носіями іноземної мови та культури, розуміння їхньої поведінки та високий рівень толерантності [46, с. 168].

Загальновизнаним є той факт, що будь-яка мова вибудовує особливу мовну модель світу або національну картину світу певної нації, яка репрезентує реальний та об'єктивно існуючий світ людини через призму національної свідомості. Якщо вчитель бажає організувати процес навчання таким чином, щоб іноземна мова вивчалась як унікальне національне культурне явище, як певна мовна модель світу або національна модель світу певного народу, слід намагатися

формувати та розвивати специфічний вид компетенції – соціокультурну компетенцію – і забезпечити у кінцевому результаті навчання повноцінне міжкультурне спілкування і взаєморозуміння, тобто діалог культур.

Національна культура є своєрідним інструментом людства для передання знань, який використовується разом з успадкованою національною пам'яттю та індивідуальною пам'яттю. Система сприйняття, мислення, поведінки, емоцій відрізняється у кожного народу. Ці відмінності виникають у силу різних умов проходження соціалізації. Традиції та звичаї народу, територіально-географічне розташування мають також важливе значення. Слід зауважити, що навіть процес запозичення елементів однієї культури іншою не завжди відбувається у формі природного або механічного процесу і не завжди є автоматичним наслідком міжкультурних зв'язків. Найчастіше запозичуються такі фрагменти культурного досвіду, які своєю чергою набувають глибокого переосмислення та набувають нових значень в культурі-донорі.

На наш погляд, у будь-якій культурі ми можемо виокремити два аспекти: об'єктивний та суб'єктивний.

Об'єктивна культура – це різноманітні інституції та артефакти культури, типу економічної системи, соціальних звичаїв, політичних структур та процесів, видів мистецтва та ремесла.

Суб'єктивна культура – це психологічні риси будь-якої культури, які містять набір фундаментальних цінностей та базові шаблони мисленнєвого процесу. Саме такий аспект національної культури є найскладнішим для осягнення. Нерозуміння його специфіки зазвичай призводить до низки непорозумінь під час процесу комунікації із носіями іноземної мови та культури. Природним є прагнення людини робити певні висновки та судження відповідно до стандартів тієї культури, носієм якої вона є. Саме тому слід приділяти більше уваги до

міжкультурного аспекту комунікації та розвивати вміння розуміти та сприймати культуру тієї нації, мову якої ми вивчаємо.

На сучасному етапі у педагогічній літературі існують різноманітні визначення поняття “компетенція”. Цей факт обумовлюється прагненням авторів представити власне розуміння та інтерпретативне тлумачення цього поняття. У нашому дослідженні ми намагаємося здійснити спробу критичного вивчення широкого спектру тлумачень поняття “компетенція” у рамках сучасної наукової парадигми компетентнісного підходу, який жваво випрацьовується у сучасній педагогіці.

По-перше, існує гуманітарний підхід до тлумачення категорії “компетенція”. Цей підхід полягає в тому, що у межах даного тлумачення окреслюється коло функцій, знань, умінь та навичок, які є вкрай необхідними для досягнення мети та виконання завдань навчальної діяльності. У цьому контексті зазвичай використовується такі терміни, як “розширення”, “формування” та “звуження”. Їхня семантика свідчить про динамічність процесу набуття чи втрати компетенції. Під розширенням компетенції у широкому значенні даного слова ми розуміємо процес розвитку даного явища, а саме: збагачення функцій, спектру повноважень, сфер діяльності тощо.

За тлумачним словником дане поняття трактується у такий спосіб:

компетенція (від лат. *competo* – добиваюся, відповідаю, підхожу) – це коло повноважень, наданих законом, статусом або іншим актом конкретному органу або посадовій особі, знання, досвід у тій чи іншій сфері [29, с. 51].

Енциклопедійне тлумачення цього поняття представлено наступним чином: компетенція – це вимога щодо певного рівня підготовки людини, який є необхідним для її результативної та продуктивної діяльності у певній сфері [46].

Слідом за Т. Колодько ми визначаємо поняття компетенції як коло питань, повноважень та видів діяльності, у яких людина добре проінформована та обізнана [10, с. 124].

Відповідності до змісту програми з іноземних мов для загальноосвітніх шкіл головною метою навчання іноземній мові є формування іншомовної комунікативної компетенції, яку розуміють як здатність до міжкультурного іншомовного спілкування.

Головними компонентами іншомовної комунікативної компетенції виступають:

- 1) мовна компетенція (знання правил фонетики, граматики, лексики, орфографії мови, яка вивчається);
- 2) мовленнєва компетенція (наявність чітко сформованих навичок в аудіюванні, говорінні, читанні та письмі мовою, що вивчається);
- 3) соціокультурна компетенція.

Соціокультурна компетенція є однією із головних складових частин комунікативної компетенції. Її формування описується та визначається у державному стандарті “Іноземні мови”. Відповідно до державного стандарту формування соціокультурної компетенції є основною метою навчання іноземним мовам у середній школі.

Соціокультурна компетенція вивчається багатьма науковцями. На сучасному етапі вона вивчається різноманітними напрямками та у багатьох аспектах, наприклад дослідження таких відомих учених, як Н.Бориско, Є.Верещагін, Л. Голованчук, В. Костомаров, Ю. Пассов, В. Сафонова, О. Селіванова, О. Тарнопільський, Г. Томахін, В. Топалова, L. Damen, D. Killick, C. Kramersch, J. Munbay, R. Spack, P. Steavens.

Слідом за Є. Азимовим ми вважаємо за доцільне наголосити на тому, що соціокультурна компетенція передбачає ознайомлення учнів у першу чергу з національно-культурною специфікою мовленнєвої

поведінки та розвиток їхньої здатності користуватися елементами соціокультурного контексту, які відповідають процесові та правилам породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв іноземної мови. Тобто, передбачається формування знань таких фактів національної культури, як національні звичаї, правила етикету, норми поведінки, соціальні шаблони та ритуали, соціальні стереотипи, країнознавчі знання тощо [1, с. 33].

Слідом за П. Сисоєв ми вважаємо, що опанування соціокультурною компетенцією на достатньому рівні дозволяє під час комунікації іноземною мовою із носіями цієї мови відчувати себе впевнено, вільно та фактично на одному рівні з носіями мови. Такий рівень набуття соціокультурної компетенції є значним кроком у якісному підвищенні рівня володіння іноземною мовою, здатності оперувати вивченою мовою у повсякденних ситуаціях на рівні, який є максимально наближеним до рівня носіїв мови [31, с. 45].

Вищезазначений рівень соціокультурної компетенції може бути досягнутий у результаті соціокультурної освіти на уроках не лише іноземної мови, а й шляхом процесу викладання інших дисциплін. Для інтенсифікації даного процесу слід використовувати міжпредметні зв'язки, різноманітні інформаційні джерела типу найяскравіших зразків національної літератури, матеріалів засобів масової інформації, Інтернет-джерела, фільми іноземною мовою тощо [1, с. 125].

У формуванні уявлень про культуру країни, мова якої вивчається найважливішу роль відіграють певні фактори соціокультурного середовища рідної мови, з опертям та із врахуванням яких слід здійснювати розробку моделей паралельного вивчення мови та національної культури.

Загальновизнаним є той факт, що під соціокультурною компетенцією розуміють не лише достатній рівень опанування інформацією про безпосередній зв'язок мовного та соціокультурного

середовища, про взаємозв'язок між розвитком мови та еволюцією суспільства [31, с. 36].

Так, відомий вчений Л. Савельєва інтерпретує зміст соціокультурної освіти у новому ракурсі, як досить новий аспект у навчанні шкільних предметів. Цей аспект у першу чергу є тісно пов'язаним із необхідністю формування соціокультурної компетенції. Слідом за дослідником ми поділяємо думку відносно того факту, що наявність соціокультурної компетенції передбачає:

- розуміння того факту, що мова є не тільки інструментом пізнання та засобами спілкування; мова – це певна національної соціальної пам'яті, так званий культурний код нації, який утілюється у розвинених вміннях зіставляти факти мови та факти дійсності;
- знання про національну культуру, певні факти історії народу, національні традиції, народні звичаї, етикет тощо;
- уміння виявляти та інтерпретувати бачити культурний фон етимології та семантичного значення кожної лексичної або мовної одиниці;
- уміння виявити регіонально значущі лексичні одиниці та розуміти їх контекстуальне значення та роль у тексті [34, с. 25].

Для того, щоб чітко визначити зміст соціокультурної компетенції, слід акцентувати особливу увагу на ознайомленні учнів із національною та культурною специфікою мовленнєвої поведінки та процесу комунікації. Даний момент є досить значущим, тому що незнання комунікативних моделей поведінки, які є загальноприйнятними у конкретній мовній спільноті, та відсутність навичок практичного використання цих знань зазвичай може виявлятися причиною культурного шоку та непорозуміння у процесі комунікації із носіями іноземної мови.

Між компонентами тріади «мова – культура – комунікація» існує міцний зв'язок. Мовний бар'єр не є єдиною перешкодою, з якою

доводиться зіштовхуватись представникам різних культур у процесі комунікації. Культурний бар'єр, що також ускладнює ефективну комунікацію, стоїть за мовним бар'єром.

На нашу думку, викладач іноземної мови повинен взяти на себе першочергову функцію посередника у переданні учням інформації про реальність іншомовного контексту та середовища, а не про стереотипні факти іншомовної національної культури.

Вітчизняні методисти, теоретики та практики, активно вивчають та обґрунтовують специфіку та доцільність вивчення мов і культур. Наприклад, наукові розвідки таких учених, як І. Бим, Б. Лapidус, Р. Миньяр-Белоручев та ін. Також існують спроби представити соціокультурний компонент через призму змісту навчання, які зводять цей компонент головним чином до вивчення мовних формул і національної специфіки засобами навчальних тематичних матеріалів.

Представлені наукові розвідки у напрямку вивчення соціокультурного компоненту, які репрезентують його, як самостійний елемент змісту навчання (відповідно до позиції О. Осіянова). На наш погляд, таке трактування суперечить інтегративній сутності славне соціокультурного компоненту. Ми вважаємо, що мова є соціальним і єдиним джерелом, яке дозволяє отримати інформацію. Стосовно культурної специфіки іноземного середовища. Тому соціокультурна компетенція повинна пронизувати зміст навчання іноземній мові, бути наявною та врахованою у всіх його складових та, як результат, забезпечувати їх нерозривний зв'язок.

А тепер розглянемо структуру соціокультурної компетенції та схарактеризуємо її компоненти.

В основу структури соціокультурної компетенції покладено принцип інтеграції змісту соціокультурної компетенції, яка трактується як поєднання країнознавчих, лінгвокраїнознавчих, соціолінгвістичних знань з уміньми та навичками застосовувати ці знання.

Таким чином, у рамках нашого дослідження ми розуміємо під соціокультурною компетенцією інтегративну властивість особистості, яка втілюється через гармонійне поєднання лінгвокраїнознавчої та соціолінгвістичної компетенції. Така вдала комбінація дозволяє людині розуміти всі важливі закономірності розвитку культури як процесу створення, збереження і трансляції загальнолюдських цінностей, орієнтуватись у традиціях, реаліях, звичаях, духовних цінностях не лише свого народу, але й інших націй, уміти спілкуватись іноземною мовою у сучасному світі, оперуючи культурними поняттями та реаліями різних народів.

1.2. Соціально-психологічні передумови формування соціокультурної компетенції

У процесі навчання іноземної мови надзвичайно важливо ознайомлювати учнів із національно-культурною специфікою мовленнєвої поведінки. Не менш важливим є поступовий розвиток вмінь та навичок учнів користуватися елементами та певними шаблонами соціокультурного контексту, які є вкрай релевантними для породження і сприйняття мовлення з точки зору носіїв мови. Саме у цьому полягає сутність та зміст соціокультурної компетенції.

Такими важливими компонентами національної культури, які потребують нашої особливої та прискіпливої уваги, є національні звичаї, правила етикету, норми поведінки, соціальні стосунки, соціальні ритуали, соціальні стереотипи, країнознавчі знання тощо.

Ми вважаємо за доцільне розпочати наш аналіз саме з країнознавчих знань. Загальновідомим є той факт, що для формування соціокультурної компетенції потрібне не знання країнознавства як комплексу наукових дисциплін, а набуття фонових знань, типу розуміння тих фактів про країну та її культуру, які широко

використовуються у контексті країни, мова якої вивчається. Мовні картини світу створюються через особливості відображення реальної дійсності у конкретних мовних контекстах. Невідповідність реального факту та його мовного втілення є головною перешкодою для досягнення повного взаєморозуміння учасників комунікативного акту. Головною запорукою допущення іноземця до іншомовної спільноти є достатній рівень володіння фоновими. Такі знання називаються «культурною письменністю». У разі відсутності культурної письменності людина стає аутсайдером у процесі комунікації, який не здатний зрозуміти усі нюанси та підтексти у спілкування носіїв іноземної мови.

Тепер перейдемо до аналізу соціокультурної компетенції. Для визначення цього явища ми послуговуємося не лише тлумачення поняття «фонові країнознавчі знання», а й дефініціями терміну «культурно-країнознавча компетенція», яка розглядається нами як важливий компонент соціокультурної компетенції.

Обсяг тих фонових знань, який зазвичай може засвоїти учень, завжди є обмеженим кількістю годин, що надаються на викладання предмету «Іноземна мова». За таких умов ми можемо говорити не про засвоєння іншомовної культури у широкому сенсі цього слова, а про створення її моделі, яка могла б замінити реальну систему іншомовної культури у функціональному плані. За обсягом вона є значно меншою та має бути репрезентантом культури народу, тобто бути репрезентативною. Також дана модель культури має виконувати функцію ретранслятора, тобто бути здатною ознайомити учнів з основними відомостями про країну в цілому, соціальний устрій, побутові реалії, мистецтвом, національною літературою тощо. Знання усіх цих аспектів забезпечує учням можливість брати участь у так званому діалозі культур.

Сучасний етап розвитку суспільства вимагає розширення та удосконалення загальноосвітніх знань учнів. Можна стверджувати, що

активізація їх свідомої, творчої, пошукової діяльності студентів, яка базується на використанні лінгвокраїнознавчих знань, підвищує практичний, загальноосвітній, виховний та розвиваючий потенціал навчання іноземних мов. Такий підхід дозволяє вивчати іноземну мову, поглиблюючи знання про соціокультурні особливості іншого народу.

Ми вважаємо, що розробка методичних матеріалів, які б відбивали лінгвокраїнознавчий підхід до навчання іноземної мови, є особливо актуальною проблемою для методики.

Реалізація лінгвокраїнознавчого підходу до навчання усного іноземного мовлення учнів може відбуватися шляхом дозованого включення до уроків додаткових фонових знань та мовних засобів, що мають їм відповідати, які за змістом і ступенем складності узгоджуються з інформацією підручників і враховують рівень володіння мовою.

У процесі формування усномовленнєвих навичок та вмій на середньому етапі навчання іноземних мов у школі відбувається систематизація засвоєних лексичних одиниць. Її доцільно проводити при опануванні кожною новою темою. Подібна систематизація лексичних одиниць є важливою саме в цьому етапі. Її актуальність для учнів середнього етапу навчання є обумовленою психологічними та віковими особливостями розвитку учнів-підлітків. Для них характерна деталізація та узагальнення матеріалу, який вони засвоюють, класифікація явищ і відтворення інформації у критично осмисленому перетвореному вигляді. Слід зазначити, що у методичній літературі розроблені критерії такого відбору навчального матеріалу.

На наш погляд, найбільш доцільними з них є:

1) лінгвокраїнознавча цінність матеріалу, який має забезпечувати формування культурологічного фону та здійснювати цей процес на основі вивчення учнями національної іноземної культури;

2) сучасність і загальновідомість обраних фактів у середовищі носіїв мови, тому що такий матеріал має відбиратися у формі

інформаційних одиниць соціокультурного характеру, якими носії мови володіють на цей момент;

3) чітка диференціація з рідною культурою, яка є необхідною умовою запобігання культурної інтерференції, що обумовлена соціальним перенесенням відомостей про загальноприйняті принципи способу життя рідної країни на принципи способу життя країни, мова якої вивчається;

4) мовленнєва функціональність відібраного матеріалу, який має відображати з метою показати функціональність матеріалу в мовленні носіїв мови найактуальніші факти сучасної дійсності країни, мова якої вивчається;

5) тематичність матеріалу, який має бути об'єднаний за актуальними темами для тих, хто вивчає іноземну мову, і для носіїв мови;

6) урахування психологічних особливостей адресата інформації, тобто підбір матеріалів, які мають узгоджуватися із потенційною можливістю їх сприйняття учнями [1, с. 23].

Враховуючи усі вищезазначені факти, ми переходимо до розробки методики формування соціокультурної компетенції на уроках англійської мови в середній школі.

РОЗДІЛ 2

РОЗРОБКА МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В СЕРЕДНІЙ ШКОЛІ

2.1. Комплекс вправ направлених на формування соціокультурної компетенції англійської мови в середній школі

З метою формування соціокультурної компетенції учнів та її розвитку у процесі вивчення англійської мови зазвичай застосовуються певні форми та методи, наприклад:

1) порівняльний метод, який ґрунтується на контрастах і який містить у собі різноманітні дискусії. За умови використання даного методу під час заняття вчитель та учні обговорюють національні традиції, звичаї країни, мова якої вивчається, та проводять аналогії й порівняння з рідною культурою;

2) метод «критичних випадків», що ставить за мету встановити різницю між вербальною та невербальною комунікацією. Відповідно до даного методу ми можемо запропонувати на розгляд учнів комунікативні ситуації, у яких співрозмовники неправильно розуміють один одного у спілкуванні через комунікативні або когнітивні перешкоди та різницю в культурі або у способі мислення ;

3) метод «короткого викладення культурних аспектів», який покликаний привернути увагу учнів до конкретних випадків виникнення міжкультурних розбіжностей, типу різниця між соціальними правилами поведінки країнах, мова яких вивчається, та в рідній країні;

4) використання автентичних пісень на уроках англійської мови;

5) проведення нетрадиційних уроків під час вивчення свят та традицій англословних країн;

- 6) навчання мовленнєвого етикету та розмовної англійської мови;
- 7) використання таких автентичних текстів, як меню, оголошення, реклама;
- 8) рольові ігри;
- 9) використання автентичного відеоматеріалу [див.: 4].

Учителю слід урахувати вікові та індивідуальні особливості учнів середньої школи при виборі форм та методів роботи.

Ми маємо наголосити на тому факті, що в учнів шкільного віку відбуваються істотні зрушення в розумовій діяльності. Зазвичай, у школярів даного вікового процесу мислення стає більш систематизованим, креативним, послідовним та критичним. У такому віці спостерігаємо певні зміни у співвідношенні між конкретно-образним мисленням і абстрактним на користь останнього. Також відбувається процес значного поліпшення здатності до абстрактного мислення. Процес мисленнєвої діяльності у школярів набуває нової важливої риси: критичності.

Ми вважаємо, що середній шкільний вік є найсприятливішим для розвитку творчого мислення у школярів. Розвиток мислення відбувається в нерозривному зв'язку зі зміною мовлення підлітка. Під час мовлення школярів ми можемо спостерігати певну тенденцію до правильних визначень, логічних обґрунтувань та доказових міркувань. Також слід визнати той факт, що все частіше ми можемо фіксувати у мовленні учнів висловлювання зі складною синтаксичною структурою, їхнє мовлення стає образним і виразним.

Саме тому ми вважаємо за доцільне пропонувати для розгляду та опрацювання учням середньої ланки проблемні завдання, вчити їх порівнювати, виділяти головне, знаходити подібні та відмінні риси, установлювати причинно-наслідкові кореляції та зв'язки між явищами; проводити рольові ігри мотиваційно-спонукального характеру; використовувати автентичний аудіо- та відеоматеріал.

Ми вважаємо, що центральною ланкою у формуванні соціокультурної компетенції є формування лексичних навичок. З метою розробки системи вправ з розвитку соціокультурної компетентності через формування лексичних навичок ми беремо за основу класифікацію, яку розробив Шатилов С.Ф. [див.: 42]. Спираючися на дану класифікацію, ми розробили вправи.

1) Виконання вправ на розуміння прочитаного. Далі тексти використовуються для відпрацювання навичок усного та писемного мовлення.

Raymond Chandler “Farewell, My Lovely”

Ross Macdonald “The Drowning Pool”

Nancy Taylor Rosenberg “California Angel”

1. Короткі статті з газет про метро різних країн.

№1. UNITED STATES METRO BOSTON

Read the article and think about of the best title

Federal officials are taking action after statistics showed that marijuana use among teen drivers is becoming as common as drunk driving. In a 2005 national survey, a car was the second most common place where teens smoke marijuana. Last year 750,000 16 and 17-year-old drivers around the country admitted driving after taking drugs. This dangerous trend has prompted the US Office of National Drug Control Policy to partner with driving schools, youth organization and health agencies to solve the problem.

№2. FINLAND METRO HELSINKI

EXPLOSION AT THE NATIONAL MUSEUM

A heavy explosion shook the Finish National Museum in Helsinki last Monday evening. Lots of valuable exhibitions were severely damaged. Luckily the museum is closed on Mondays, so there were no casualties. The repairing of the collection will take years. It is supposed that because of the freezing weather (-20 Celsius) the ventilation system froze and the methane gas from the sewer was spewed into a small closet. A sparkle from the electric

box located in the closet led to the ignition of the methane provoking the explosion.

Match the words with proper definitions

1 explosion 2 exhibitions 3 collection 4 casualty

a) a group of things b) an occasion when something bursts with a lot of force and a loud noise c) someone who is injured or killed in an accident or military action d) a public show where art or other interesting things are put so that people can go and look at them

№3. PORTUGAL METRO LISBON TRADE UNIONS PROTEST AGAINST DRESS CODES

Put one of the following words into each gap

Infringes companies countries accessories employees

Although the practice is not new in many European _____, in Portugal, only recently some _____ have started to adopt measures imposing restrictions to their _____ as to what to wear. No jeans or no excessive _____, this is the new trend the employees have to follow. But the measure has not been accepted well by the unions. They claim that written rules on what to wear _____ the rights of the employees and an abuse on part of the employers.

2) Робота з текстом.

Read the text and answer the questions.

School education in Ukraine

In Ukraine children begin going to school at the age of seven. At first they study at the elementary school for three or four years. At the elementary school children get the elementary education, they learn to read, write and count. The secondary education begins from the fifth form. Children begin learning different subjects, such as Literature, Chemistry, Physics, Biology, Computing, Foreign Languages and so on. The nine-year secondary education is compulsory in Ukraine, but after completing the decide either to continue their studies in the tenth and eleventh forms at a general secondary school, or

to transfer to specialized colleges, that is to say, choose a particular career. Colleges give young people a secondary education plus trade training.

After finishing school or college young people may enter institute or university to get the higher education. After four years at university they get a bachelor's degree. They also can have two more years to get a master's degree.

1. When do Ukrainian children begin going to school?
2. Which education do children get at the elementary school? What do they learn to do?
3. When does the secondary education begin?
4. What education is compulsory in Ukraine?
5. What do pupils have to decide after completing the nine-year schooling?
6. What do colleges give to young people?
7. Where can young people go after finishing school or college?

3) Match the notion and the definition

- 1.nursery education
 - 2.primary education
 - 3.secondary education
 - 4.core subjects
 - 5.optinal courses
 6. These schools are free
 7. This kind of schools arecalled public schools in Britain
 8. the most famous private schools in Britain
-
- a. after six years of primary education
 - b. English, IT, Math, Literature
 - c. children start it at the age of 3, it lasts usually for 2 years
 - d. Eton College, Harrow School, Winchester College
 - e. state schools
 - f. PE, History, Geography

g. private schools

h. it is divided into infant education and junior education

4) Complete each sentence with one of the words below. Use each word once only

trouble	education	attend	allowed
ages	schools	have	punish
private	punishment	behaves	

In Ukraine education is compulsory between ... of 6 - 7 and 16 years. There are different types of secondary ... in our country. Most of them are state schools where ... is free.

But some parents want their children to attend ... schools which are not free.

Children have to ... school from Monday till Friday. In some schools they ... to wear uniform. In others they are ... to wear what they want.

The discipline is not very strict. But if a pupil ... badly the teacher can ... the child. Of course, the ... is not severe. The teachers want their pupils to stay out of ... and always do their best.

Let's compare these systems of educations: in Great Britain and in Ukraine.

What is different and what is the same?

5) Write a letter to your pen friend and tell him about your school and your life at school. You can use these questions as a plan.

Why is it important to have education?

What stage of education is compulsory in Ukraine?

How old were you when you started going to school?

What form are you in?

Which subjects do you study at school?

Can you choose your subjects?

What do you think are the most important subjects?

Do you have to wear a uniform?

What do you like in your school? What do you dislike?

What are your plans after finishing school?

6) Вправи на лексико-граматичний перефраз.

Replace the words in *italics* by a proverb from the list:

A. It never rains but it pours.

B. Business before pleasure.

C. Never say die.

D. Tastes differ.

1. Very soon after his father's death Mike's mother died and he became an orphan. "Poor child, *one misery after another*," said the neighbours.

2. "Do your homework, Nick. *You must do it first*. You know that you shouldn't watch TV until you've finished with it," said Father to his son.

3. "I hate this old house. Why can't we leave it," said Peter. "*Don't be upset*, Peter," said his wife. "We'll get a new flat soon, you'll see."

4. "I like this place," said the young man. "*Not for me*. As for me, I prefer the seaside." George smiled at his brother.

5. — How do you like this red dress?

—Well, you see, Nina, the material is good and the colour is nice but I don't like the style. I like that green one better.

— It's got too many buttons. I don't like so many buttons on a dress.

—Well, do as you like. Buy the red one, then. No *two people think the same way*.

6. — Why aren't you at school? What's the matter with you, Kate? What's happened to your arm?

— Oh, I've broken it, and now I've caught cold besides.

— You don't say so!. *Troubles never come alone*.

Далі ми хочемо запропонувати вправи, які базуються на матеріалі англомовних пісень. Цей вид вправ завжди привертає увагу та викликає зацікавлення в учнів середнього шкільного віку. Використовуючи

матеріал, який здатний підвищити інтерес учнів до навчання, ми, таким чином, підвищуємо рівень ефективності процесу оволодіння іноземною мовою.

Ми класифікуємо даний вид вправ за наступними групами:

1) лексичні вправи, які спрямовані на підбір до виділених слів римованих відповідників, потім прослуховування та перевірка відповідей; добирання синонімів та антонімів; заповнення пропусків тими лексичними одиницями, що задовільняють контекст тексту уривку; пошук прихованої семантики лексичних одиниць; використання прийому «мозкового штурму», типу записування якомога більшої кількості слів за тематикою запропонованого уривку;

2) вправи, які спрямовані на розвиток навичок аудіювання, типу розуміння омофонів на слух; переклад за контекстом речення співзвучних слів; заповнення пропусків; визначення істинних та хибних висловлювань; пошук помилок тощо;

3) вправи, які покликані полегшити процес вивчення тексту напам'ять, завдання типу «snowball» на додавання ще одного слова, яке за семантикою та контекстом повністю вписується у висловлювання; завдання типу «backward buildup», типу вивчення тексту, починаючи з останнього слова, поступово додаючи ще по одному слову;

4) вправи на опрацювання граматичного матеріалу, типу заповнення пропусків будь-якими частинами мови; відновлення правильного порядку слів у реченні у відповідності до правил англійської мови за запропонованими схеми, наприклад: *article - opinion - size - age - color - noun*; постановка запитань героєві пісні; пошук речення в заданому часі; уживання речення з пісні у непрякій мові; пошук речення з певною структурою;

5) вправи на розвиток навичок говоріння та письма, типу «predicting» на висловлення думок щодо назви пісні, визначення її теми та головної ідеї; завдання типу «acting-out», тобто написання та

розігрування комунікативної ситуації у формі діалогів чи полілогів з використанням одного з висловів уривку; завдання типу «Scrambled conversation», тобто відновлення комунікативної ситуації або діалогу між героями уривку; обговорення проблем, які акцентуються в запропонованому уривку; відповіді на запитання за змістом уривку; запис пропущених слів під час прослуховування аудіо-запису; написання листа від імені головного героя запропонованого уривку.

Можна подати учням пісню Kylie Minogue and Nick Cave "Where wild roses grow" для вивчення граматичної теми *Past Simple / Indefinite; regular and irregular verbs*.

Наведемо як приклад декілька куплетів з цієї пісні:

«They called me The Wild Rose

But my name was Elisa Day

Why they called me it I do not know

For my name was Elisa Day

From the first day I saw her I knew she was the one

As she stared in my eyes and smiled

For her lips were the colour of the roses

They grew down the river, all bloody and wild

When he knocked at my door and entered the room

My trembling subsided in his sure embrace

He would be my first man, and with a careful hand

He wiped the tears that ran down my face...»

Даний пісенний матеріал можна використовувати в такий спосіб: на місці виділених слів зробити пропуски і під час прослуховування пісні попросити учнів вписувати в пропуски потрібні форми дієслів, або ж дати спочатку варіант з вписаними інфінітивами і дати їм завдання

вставити форми самим, а потім дозволити прослухати і виправити, наприклад:

From the first day I _____ (see) her I _____ (know) she _____ (be)
the one

As she _____ (stare) in my eyes and _____ (smile)

For her lips _____ (be) the colour of the roses

They _____ (grow) down the river, all bloody and wild

When he _____ (knock) on my door and _____ (enter) the room

My trembling _____ (subside) in his sure embrace

He would be my first man, and with a careful hand

He _____ (wipe) the tears that _____ (run) down my face

They _____ (call) me The Wild Rose

But my name _____ (be) Elisa Day

Why they _____ (call) me it I do not know

For my name _____ (be) Elisa Day

Дана вправа передбачає також розвиток фонематичного слуху, пам'яті, уваги.

Отже, ми можемо побачити головну мету навчання англійської мови. Вона полягає у тому, що головне - це формування в учнів соціокультурної компетенції. Слід запам'ятати, що розвиток соціокультурної компетенції залежить від соціокультурних і соціолінгвістичних знань, більше всього від умінь і навичок, тому що вони забезпечують входження індивіда в інший соціум і процес соціалізації у новому суспільстві.

2.2. Розробка нетрадиційних завдань з англійської мови для формування іншомовної соціокультурної компетенції

Нетрадиційні форми роботи, які можуть бути використані на уроках англійської мови з метою формування іншомовної соціокультурної компетенції, є найефективнішими, тому що вони викликають інтерес в учнів. Звичайно, вони дають можливість підвищити зацікавленість та увагу учнів до предмета, але це не все. Вони також можуть розвивати їхню творчу самостійність і найважливіше – навчати роботі з різноманітними джерелами знань. Такі форми проведення занять можуть довести нам, що традиційний, звичайний урок не зацікавить учнів до навчання.

I. Розвиток лексичних навичок.

Для відпрацювання лексичних навичок ми пропонуємо наступні типи вправ.

- Диференціація та ідентифікація: визначення на слух слів, що відносяться до однієї теми (синонімічних рядів тощо); угруповання слів з пісні за певною ознакою; знаходження у тексті пісні синонімів / антонімів до запропонованих лексичних одиниць.

- Імітація з перетворенням: відповіді на поставлені питання за зразком.

- Розвиток словотвірної та контекстуальної здогадок: визначення значень незнайомих слів за відомими складовими частинами лексичних одиниць (коріння, афіксів); вгадування інтернаціональних слів; складання пропозицій з новими словами з урахуванням особливостей / відмінностей їх значення в контексті навчання прогнозування: підбір слів, що поєднуються з виділеними словами; доповнення семантичного поля лексичної одиниці.

- Розширення і скорочення пропозицій (діалогічних єдностей, текстів): розширення / скорочення пропозиції за зразком з використанням лексики, що аналізується та вивчається.

- Еквівалентна заміни: заміна виділених лексичних одиниць у тексті пісні відповідними синонімами чи антонімами.

Розглянемо лексичні завдання, які ми розробили на матеріалі пісні *Complicated* (by Avril Lavigne).

A) Завдання з диференціації та ідентифікації.

Утворити семантичні групи слів з тексту пісні за заданою ознакою.

Завдання 1. Прослухайте пісню і випишіть всі фразові дієслова:

chill out; lay back; turn it into; come over; dressed up; laugh out; take off.

_____, what you yellin' for?

_____, it's all been done before

And if you could only let it be

You will see

I like you the way you are

When we're drivin' in your car

And you're talking to me one on one

But you've become

Somebody else 'round everyone else

You're watching your back like you can't relax

You're tryin' to be cool

You look like a fool to me

Tell me

Why do you have to go and make things so complicated?

I see the way you're

Acting like you're somebody else, gets me frustrated

And life's like this you,

You fall and you crawl and you break and you take what you get and
you _____

Honesty, you promised me I'm never gonna find you fake it

No, no, no

You _____ unannounced

_____ like you're somethin' else

Where you are ain't where it's at you see, you're making me

_____ when you strike your pose

_____ all your preppy clothes

You know, you're not fooling anyone

When you've become

- Дати текст пісні з частковими пропусками на місці фразових дієслів.

Наприклад:

You _____ over unannounced

_____ up like you're somethin' else

Where you are ain't where it's at you see, you're making me

_____ out when you strike your pose

_____ off all your preppy clothes

You know, you're not fooling anyone

When you've become

Або:

You come _____ unannounced

dressed _____ like you're somethin' else

Where you are ain't where it's at you see, you're making me

laugh _____ when you strike your pose

take _____ all your preppy clothes

You know, you're not fooling anyone

When you've become

Знаходження у тексті пісні синонімів / антонімів до запропонованих слів.

Завдання 2. Прослухайте пісню і знайдіть в тексті фразові дієслова, які є синонімами до слів, поданих у таблиці:

to relax	to chill out, to lay back
to transform	to turn into
to come in	to come over
to put one's clothes on	to dress up
to put off	to take off

Знаходження антонімів до слів з тексту пісні.

Завдання 3. Підберіть антоніми до наступних слів з тексту:

to chill out	to strain
to come over	to go away, to go out
to dress up	to take off clothes
to take off	to dress up, to put on clothes

Б) Завдання з розвитку словотвірної та контекстуальної здогадок. Визначення значень незнайомих лексичних одиниць за словами, що містять знайомі учням корені / афікси.

Завдання 1. Визначте значення наступних фразових дієслів, спираючись на значення тих дієслів, які ви вже знаєте.

To calm down; to come around; to drop by; to put off; to come by; to get into; to take on; to lay down; to take back; to turn up

Складання речення з новими словами з урахуванням особливостей / відмінностей їх значень у контексті.

Завдання 2. Складіть речення, що демонструють кожне з наведених значень даних фразових дієслів.

To lay back - 1) відвести назад 2) розслабитися.

1) Her bangs were too long so she laid it back. 2) He was so stressed that he could not lay back.

To chill out - 1) заспокоїтися 2) розслабитися.

1) Only when she learned that they had arrived she finally chilled out.
2) We were chilling out the whole weekend and it was great!

To turn into - 1) перетворювати(ся) 2) обмінювати(ся).

1) The snow has turned into water. 2) He turned two sacks of wheat into a goat.

To come over - 1) зайти, заглянути 2) переходити на чийсь бік, змінювати думку.

1) My old friend came over yesterday. 2) Lately people have started coming over another candidate.

To dress up - 1) вбиратися, прикрашати щось 2) переодягатися в когось, під щось.

1) Yesterday we dressed the apartment up and decorated Christmas tree. 2) Children dressed up in mother's old clothes.

To take off - 1) знімати, скидати 2) зриватися з місця.

1) Kids like taking off school uniform when they get home. 2) The plane took off

B) Вправи з еквівалентних замін.

Заміна виділених слів у тексті пісні відповідними синонімами чи антонімами.

Завдання: Замініть виділені слова синонімами або антонімами без порушення сенсу тексту.

Chill out, yelling, lay back, cool, a fool, complicated, frustrated, fake, come over, strike, preppy.

II. Вправи за допомогою перегляду фрагментів фільмів та серіалів.

1. Вправа до серіалу «Friends»

Exercise 1. Choose the correct variant.

Episode 1.

- 1) He is just some guy I *work / date / talk* with.
- 2) I don't want her to go through what I *went / want / walk* through with Carl.
- 3) All of a sudden the phone starts to *call / ring / yell*.
- 4) Finally I figure, I had better *take / answer / turn* the phone.
- 5) It *burns / looks / turns* out it's my mother, which is very weird, because she never calls me.

Episode 2.

- 1) Everything is in *that / this / those* first kiss.
- 2) And it's not that we don't *hate / like / listen* the comedian.
- 3) It's just that that's not why we *caught / bought / took* the ticket.
- 4) We're in the car, fighting traffic, just trying to stay *away / awake / there*.
- 5) Bring back the comedian, or next *time / day / week* you'll find yourself listening to that album alone.

Episode 3.

- 1) Since *yesterday / two weeks ago / always*. It's, like, dating language.
- 2) "You're such a nice guy" means, "I'll be dating alcoholics and complaining about *him / them / her* to you".
- 3) "We should *see / watch / look at* other people" means: "Ha-ha I already am!".
- 4) It's like, when you are a kid and your *parents / friends / colleagues* put your dog to sleep and they tell you it went to some farm.
- 5) The Milners had this unbelievable *house / farm / flat*.

Exercise 2. Listen all videos again and choose True or False.

1. Monica going out with colleague.
2. Name of Phoebe's ex-boyfriend is Bard.
3. Chandler had a dream about him being naked.
4. He was scared because his dad was calling him.
5. Boys said that first kiss is not important.

6. Chandler said that a kiss is like a comedian.
7. Girls think that kiss is boring.
8. Phoebe had a great date.
9. Rachel is surprised that people can lie.
10. Ross thought that his dog was alive.

Вправа до фільму «The Hound of the Baskervilles»

(Episode 1)

Exercise 1. Fill in the gaps. Use the words: *found, signs of violence, my friend and patient, advise, start for London, prepare his luggage, any traces, health, nervous state*

Dr. Mortimer: His features were distorted that at first I refused to believe that it was _____.

The coroner: Were any _____ discovered upon Sir Charles' person?

Barrimore: Sir Charles gave me orders to _____. It was his intention to _____ the next day. I _____ Sir Charles's body at the far end.

<...>

The coroner: Were there _____ on the ground?

The coroner: Did you _____ Charles to go to London? Why?

Dr. Mortimer: I was concerned about his _____. He was in highly _____ .

Something was preying on his mind.

Exercise 2. Fill in the gaps. Use the words: *died from, an appointment, the butler, contain, fairy-tales, a gigantic hound, private, legend, no traces, find*

Sherlock Holmes: I have _____ there.

<...>

Sherlock Holmes (at Baker Street): So, Charles Baskerville _____
natural causes...

Those articles _____ all the public facts.

Let me have the _____ ones.

<...>

Dr. Mortimer talks to Sherlock Holmes:

Do you _____ it interesting?- To a collector of _____.

<...>

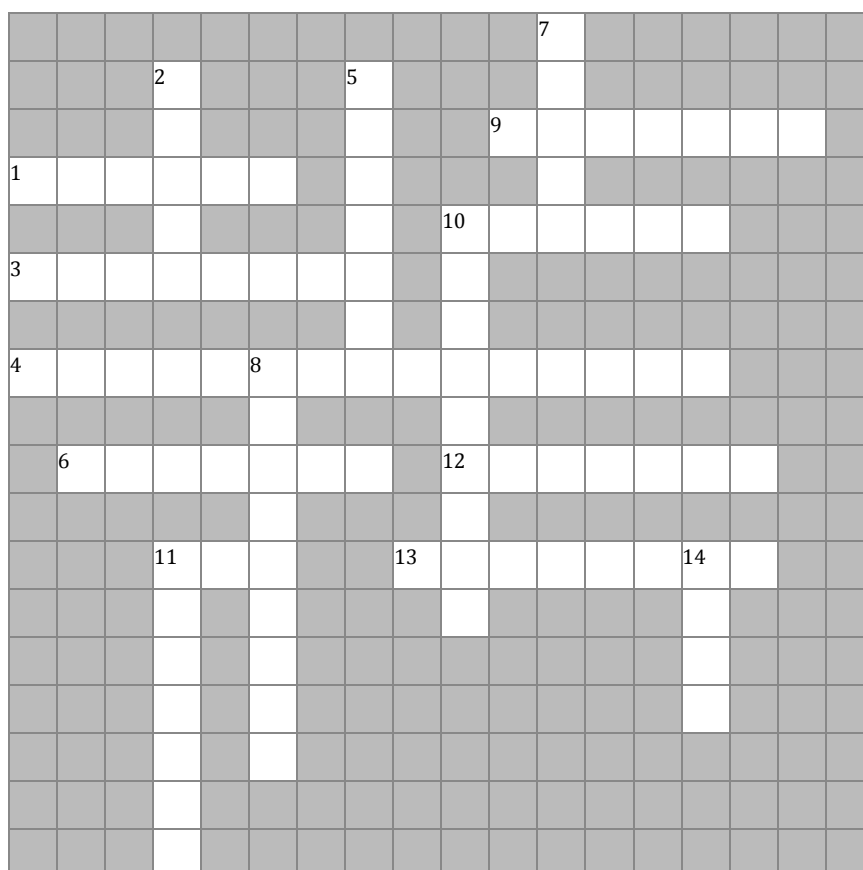
Sir Charles had taken this _____ exceedingly at heart.

What I do know that Barrimore, _____, made a false statement at
the inquest.

He said there had been _____ in the snow near the body.

He didn't see any traces but I did. They were the footprints
of _____.

III. Вправа «Кросворд»

По горизонталі:

1. is a sport in which two teams play against each other by trying to manoeuvre a ball or a puck into the opponent's goal using a hockey stick.

3. is a fictional private detective created by British author Sir Arthur Conan Doyle.

4. is a fictional anthropomorphic teddy bear created by English author A. A. Milne.

6. is a British author, film producer, television producer, screenwriter, and philanthropist. She is best known for writing the Harry Potter fantasy series, which has won multiple awards and sold more than 500 million copies.

9. is an English former professional footballer, the current president of Inter Miami CF. He played for Manchester United, Preston North End, Real Madrid, Milan, LA Galaxy, Paris Saint-Germain and the England national team, for which he held the appearance record for an outfield player until 2016.

10. is the capital and largest city of England and the United Kingdom.

11. is an aromatic beverage commonly prepared by pouring hot or boiling water over cured leaves, which British people like to drink every day.

12. English dessert made from eggs, sugar, milk and flour, cooked in a water bath. The word itself is translated from English as "the third dish."

13. is a form of government in which a person, the monarch, is head of state for life or until abdication.

По вертикалі:

2. The street is most famous for its connection to the fictional detective Sherlock Holmes, who lived at a fictional 221B ____ Street address on the north of the street.

5. a sport that uses bats and ball. This game was known in England in the Middle Ages, and from the 18th century official competitions between _____ clubs began.

7. are a British rock band formed in London in 1970. Their classic line-up was Freddie Mercury (lead vocals, piano), Brian May (guitar, vocals), Roger Taylor (drums, vocals) and John Deacon (bass).

8. is Queen of the United Kingdom and the other Commonwealth realms.

10. There were the Beatles formed.

11. is a wax museum in London.

14. Robin _____ is a legendary heroic outlaw originally depicted in English folklore and subsequently featured in literature and film.

Отже, запропоновані нами вправи для стимулювання та мотивації навчально-пізнавальної діяльності учнів на уроках англійської мови допоможуть формуванню соціокультурної компетентності лише при застосуванні системного підходу щодо їх використання.

ВИСНОВКИ

Відомо, що соціокультурна компетенція стає найголовнішою у навчанні учнів іноземним мовам. Слід зазначити, що будь-яке навчання допомагає розвиватися молодому поколінню в культурі та в її різних проявах (кіно, мистецтво або музика). Вони сприяють формуванню особистості, а мова здатна показати рівень культури кожної людини. Якщо немає розвитку її соціокультурної компетенції, то людину складно назвати повноцінною особистістю у сьогоденні.

Розвиток соціокультурної компетенції є потужним засобом формування в учнів навичок майбутнього, оскільки методи та засоби її прогресу вимагають від учасників освітнього процесу володіння всіма блоками навичок, як то: критичного мислення, аналізу, синтезу інформації, уміння ефективно співпрацювати, бути толерантним, володіти сучасними засобами комунікації, вільно почуватися на просторах Інтернету. Всі ці якості виробляються та виховуються в учнів під час засвоєння норм і особливостей іншомовної мовленнєвої культури, країнознавчих знань, відпрацювання вживання мовних одиниць, побудови власного висловлювання та конструювання діалогу, а загалом веде до збагачення внутрішнього світу дитини, робить її вільною в будь-якому мовному середовищі, забезпечує її високу мобільність і гнучкість в умовах сучасного світу.

В нашій роботі ми реалізували нашу мету досить вдало. Наприклад: систематизували сучасні загальні тенденції у формуванні англомовної соціокультурної компетенції; запропонували методичні рекомендації та представили практичні розробки.

Ми визначили за допомогою узагальнень, які існують в світовій науковій літературі про різноманітні визначення компетенції, і дізнались, що соціокультурна компетенція – це одна із складових комунікативної компетенції, інтегративне утворення.

Вона включає в себе: країнознавчі, лінгвокраїнознавчі, соціолінгвістичні знання, вміння та навички співвідносити мовні засоби з метою та умовами спілкування; вміння організовувати спілкування, яке прийняте у жителів тієї країни та також відповідно до соціальних норм поведінки; вміння використовувати мовні засоби, які є національно обумовлені для їх вживання;

Завдяки соціокультурній компетенції учні зможуть побачити свою успішність в спілкуванні з носіями іншомовної культури. Вони легко будуть почувати себе впевнено в іншомовній країні. Ці на перший погляд, незначні аспекти в поведінці можуть вплинути та мати серйозні наслідки, які можуть дійти до втрати контракту або навіть втрати партнерів. Соціокультурна компетенція допоможе всім учням в боротьбі з культурними бар'єрами в світі. Ми зробили важливий акцент на необхідності не обмежувати вивчення іноземної мови її вербальним кодом, а формувати у свідомості учня "картину світу", притаманну носієві цієї мови як представникові певної культури і певного соціуму.

Ми довели, що нетрадиційні уроки іноземної мови легко поєднують в собі матеріали з соціокультурною компетенцією. Це свідчить про те, що вони добре впливають на учнів та на їх підвищення ефективності в засвоєнні знань та в формуванні соціокультурної компетенції.

Нетрадиційні уроки дають багато можливостей у вчителя. Він може не тільки підняти інтерес учнів до предмета, але й розвивати їх творчість, самостійність в творчості. Вчитель навчає легко справлятися з такими джерелами знань як: Інтернет, відео, аудіозаписи та ін.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Азимов Э. Г., Щукин А.Н. Словарь методологических терминов (теория и практика преподавания языков). – Санкт – Петербург: «Златоуст», 2005. – С. 333
2. Барменкова О.И. Видеозанятия в системе обучения иностранной речи // ИЯШ – 2003. – №3. – С.20–25
3. Бим И. Л. Обучение иностранному языку. Поиск новых путей // ИЯШ. – 2009. – №1. – С.12–14.
4. Біла В. М., Дерев'янка С. А. Формування соціокультурної компетенції учнів середньої і старшої школи засобами англійської мови // Скарбниця методичних ідей – Режим доступу: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Tvo_2015_3_35.pdf
5. Бондаренко Е.В. Парадигма личностно ориентированного образования // Педагогика. – 1997. – № 4. – С.117
6. Верещагин Е.М., Костомаров В. Г. Содержание и организация внеурочной учебной деятельности учащихся по иностранным языкам в школах полного дня: дис.... канд. пед. наук. – М, 1990. – 180 с.
7. Государственный образовательный стандарт. // Колесникова И.А., Долгина О.А. Англо-русский терминологический справочник по методике преподавания иностранных языков. – СПб.: Русско-балтийский информационный центр «Блиц», Cambridge University Press, 2001. – 300 с.
8. Кулагин П.Г. Межпредметные связи в процессе обучения. – М.: Просвещение, 1980. – 200 с.
9. Кульневич С.В., Лакоценина Т.П. Совсем необычный урок: Практическое пособие для учителей и классных руководителей,

студентов средних и высших педагогических учебных заведений, слушателей ИПК. – Ростов-на-Дону: Изд-во “Учитель”, 2001. – 230 с.

10. Колодько Т.М. До питання формування іншомовної соціокультурної компетенції студентів // Матеріали міжнародного наук.-практ. конференції НПУ імені М.П.Драгоманова "Підготовка вчителя початкових класів в умовах нової парадигми освіти". – Київ: НПУ, 2004. – С. 124 – 129

11. Колодько Т.М. Педагогічні умови ефективного формування соціокультурної компетенції студентів у процесі вивчення іноземної мови // Наукові записки: Зб. наук. праць. – К.: НПУ, 2004. – Вип. 57. – С. 54 – 63

12. Корнилов О.А. Языковые модели мира //Россия и Запад: диалог культур. – М., 1994. – С.81.

13. Конецкая В.П. Лексико-семантическая характеристика языковых реалий// Великобритания: лингвострановедческий словарь. – М., 1980. – 180с.

14. Майорова Т.М. Ономастика в лингвокраеведческой работе // Русский язык в школе. 2000, № 3. – С. 43-46.

15. Мусницкая Е.В. Обучаем, развиваем и воспитываем / ИЯШ – 1989. – № 3. – С. 5 – 9

16. Мильруд Р.П., Максимова И.Р. Современные концептуальные принципы коммуникативного обучения иностранному языку / ИЯШ – 2000. – №4. – С.19-14.

17. Махмутов М.И. Современный урок: Вопросы теории. – М.: Педагогика, 2001. – С. 55 – 72

18. Максимова В.Н. Межпредметные связи в учебно-воспитательном процессе современной школы. – М.: Просвещение, 2007. – С. 38 – 61

19. Никитенко З.М., Осиянова О.М. К проблеме выделения культурного компонента в содержании обучения англ. языка в начальной школе // ИЯШ. – 2003. – №3. – С. 18 – 21

20. Нефедова М.А., Лотарева Т.В. Страноведческий материал и познавательная активность учащихся // Иностранные языки в школе. – № 6. – 2007. – С. 32 – 35

21. Онищук В.А. Урок в современной школе: Пособие для учителя. – 2-е изд., перераб. – М.: Просвещение, 2006. – 230 с.

22. Пассов Е.И., Кузовлев В.П., Коростелев В.С. Цель обучения иностранному языку на современном этапе развития общества // ИЯШ. – 2007. – №6. – С. 2 – 8

23. Пассов Е.И. Коммуникативный метод обучения иноязычному говорению. – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1991. – 250 с.

24. Полат Е.С. Интернет на уроках иностранного языка // ИЯШ – 2001. – №2. – С.14 – 19

25. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // ИЯШ – 1991. – №2. – С.3-10

26. Попов С.А. Духовные национальные ценности русского народа и их отражение в Воронежской топонимии // Актуальные проблемы изучения и преподавания русского языка и литературы: материалы всероссийской научно-методической конференции. – Воронеж, 2006. – С. 24–26

27. Рогова Г.В. О повышении действенности урока иностранного языка // ИЯШ – 2006. – №4. – С. 11 – 16

28. Сокова Е.Н. Цели обучения иностранному языку на современном этапе [Текст] / Е.Н. Солокова // ELT News & Views. – 2000. – С. 6.

28. Словарь лингвистических терминов / Сост. О.С. Ахманова. – М.: Советская энциклопедия, 1999. – С. 257

30. Спиридовская Л. А. Язык и культура: Лингвострановедение в преподавании английского языка как иностранного. Методическое руководство. – 3-е издание переработанное и дополненное. – М.: Русский язык, 1983. – С. 55
31. Сысоев П.В. Культурное самоопределение личности в контексте диалога культур: монография. – Тамбов: ТГУ им. Державина, 2001. – 205с.
32. Саланович Н. А. Лингвострановедческий подход как средство повышения мотивации при обучении иностранному языку в старших классах средней школы (на материале французского языка). – Воронеж: ВОИПКРО, 2006. – 280 с.
33. Стернин И.А. Речевой этикет: Пособие для учителя. – Воронеж: ВОИПКРО, 2011. – 158 с.
34. Савельева Л.В. Современная социоречевая культура в контексте этнической ментальности // Язык и этнический менталитет. Сборник научных трудов. – Петрозаводск, 1995. – С. 25 – 55
35. Соколова В.В. Культура речи и культура общения. – М.: Просвещение, 1995. – 192 с.
36. Топалова В.М. Формирование социокультурной компетенции студентов технического вуза (на материале английского языка): Дис... канд. пед. наук. – К., 2008. – 168 с.
37. Томахин Г. Д. Реалии в языке и культуре // ИЯШ. –1997. – №5. – С.22
38. Томахин Г. Д. Лингвострановедение. Что это такое? // ИЯШ. – 1996. – №6. – С. 12
39. Фурманова В.П. Межкультурная коммуникация и лингвокультуроведение в теории и практике обучения иностранным языкам. – Изд-во Мордовского ун-та, 2003. – 180 с.
40. Халеева И.И. Некоторые проблемы обучения межкультурной коммуникации на основе когнитивного подхода. Психолингвистика и

межкультурные взаимоотношения: Тезисы докладов 10 Симпозиума по психолингвистике и теории коммуникации. – М.: Ин-т языкознания, 2001. – С. 310-312.

41. Цели обучения иностранному языку: учебное пособие / Под ред. Е.И. Пассова, Е.С. Кузнецовой. – Воронеж: НОУ “Интерлингва”, 2002. (Серия “Методика обучения ИЯ”, № 2). – 200 с.

42. Шатилов С.Ф. Методика обучения немецкому языку в средней школе. Учебное пособие для студентов педагогических институтов. – 2-е изд., дораб. – М.: Просвещение, 1986. – 223 с.

43. Шатилов С.Ф., Еремин Ю.В. Некоторые актуальные теоретические вопросы профессионально направленного обучения иностранному языку в педагогическом вузе // Профессионально направленное обучение. – С. 29 – 58

44. Hirsh E.D. Cultural Literacy, What Every American Needs to Know. – Vitage Books, 2007. – P. 3

45. Hirsh A. D. The Dictionary of Cultural Literacy: What Every American Needs to Know. – Boston, 1988. – 200 p.

46. Hammerly H. Synthesis in Second Language Teaching // Second Language Publications, 1982. – 140 p.

47. Wikipedia (Вікіпедія) <http://ru.wikipedia.org>.

48. Rivers W. Teaching foreign language skills – 2 nd. ed. – Chicago, London. The Univ. of Chicago press, 2015. – 198 p.

49. Thomas A. (Hg): Kulturstandard in der nationalen Begegnung: Saasbracken: Breitenback, 2011. – 148 p.